

§ 118

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Eva Biaudetin ym. valtuustoaloitteesta koskien vaihdevuosisineuvontatoimintaa Helsinkiin

HEL 2022-003308 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Eva Biaudetin ja 15 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien vaihdevuosisineuvontatoimintaa Helsinkiin:

”Aloitteessa vaaditaan, että kaupunki selvittää, kuinka vaihdevuosisineuvonta voitaisiin parhaiten toteuttaa Helsingin terveydenhuollossa. Aloitteen mukaan suomalaisessa terveydenhuollossa laiminlyödään vaihdevuosi-ikäisiä naisia. Kaikilla naisilla on oikeus tulla ymmärretyksi kehon tapahtumiin liittyen ja saada tehokkaampaa hoitoa vaihdevuosisoireiden aiheuttamiin haittoihin. Aloitteessa todetaan, että Suomi on edelläkävijä monessa tasa-arvoon liittyvässä asiassa, ja nyt on aika suhtautua vaihdevuosiin vakavasti hoitoalalla ja työelämässä.

Vaihdevuosilla tarkoitetaan aikaa, jolloin naisen munasarjojen toiminta vähenee tai loppuu kokonaan ja kuukautiset jäävät pois. Tällöin estrogeenituotanto munasarjoissa vähenee tai loppuu kokonaan. Vaihdevuodet alkavat naisilla yleensä noin 50 vuoden iässä, mutta se vaihtelee yksilöllisesti noin 45–55 vuoden välillä. Vaihdevuosien ajatellaan alkaneen, kun kuukautiset ovat olleet yli yhden vuoden poissa. Vuonna 2020 Helsingin kaupungilla perusterveydenhuollon terveysasemilla oli suoritteita yhteensä 1 758 358 (sisältää käynnit, sähköisen asioinnin, hoitopuhelut ja kirjeet), joista vaihdevuosisoireiden takia asiointia oli 0,06 prosenttia (1090 suoritetta).

Terveysneuvonta

Terveydenhoitolain (13326/2010) 13 §:n mukaan kunnan on järjestettävä alueensa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairauksien ehkäisyä tukevaa terveysneuvontaa. Terveysneuvonta on sisällytettävä kaikkiin terveydenhuollon palveluihin. Kunnan on järjestettävä tarpeelliset terveystarkastukset alueensa asukkaille heidän terveytensä sekä hyvinvointinsa seuraamiseksi ja edistämiseksi. Terveysneuvonnan sekä terveystarkastusten on tuettava työ- ja toimintakykyä ja sairauksien ehkäisyä sekä edistettävä mielenterveyttä ja elämänhallintaa. Terveysneuvonta ja terveystarkastukset on järjestettävä myös opiskelu- tai työterveyshuollon ulkopuolelle jääville nuorille ja työikäisille.

Terveysneuvonta sisältyy sosiaali- ja terveystalvetoimialan palveluvalikkoon. Tukeudumme ensisijaisesti sähköisiin kanaviin ja itsepalveluun terveystalvoneuvonnassa. Helsingiläisille tarjotaan terveystalvoneuvontaa vuorokauden ympäri terveystalvoneuvontaa chatbotista, Omaolo-palvelusta ja terveystalvoneuvontapuhelimesta. Kiireettömissä terveyteen tai terveystalvoneuvontoihin liittyvissä kysymyksissä voi olla yhteydessä terveystalvoneuvonnan numeroon 09 310 10023. Terveystalvoneuvontaa chatbot ohjaa hakemaan terveystalvoneuvontaa oikeasta paikasta ja tarvittaessa chatbot yhdistää asiakkaan esimerkiksi kaupungin sähköiseen asiointiin, Omaoloon tai Omakantaan. Omaolo-palvelussa voi arvioida hoidon tarvetta. Chatbot löytyy Helsingin jokaisen terveystalvoneuvonnan sivulta. Chatbot tunnistaa vaihdevuoden sanana ja ohjaa asiakasta saamaan lisätietoa vaihdevuosista, sen oireista ja itsehoitosta. Terveystalvoneuvonnan sivut ovat osoitteessa

*****

Terveydenhuollon ammattilaiset ovat koulutettuja asiantuntijoita kohtaamaan asiakas kokonaisvaltaisesti hänen koko elämänsä aikana ja antamaan tarvittaessa terveystalvoneuvontaa. Julkisessa terveydenhuollossa ei tehdä asiakkaille säännöllisiä rutiinigynekologikäyntejä. Nämä toteutuvat yksityisgynekologien vastaanotoilla. Gynekologisia tutkimuksia tehdään vain, kun se on lääketieteellisesti perusteltua. Tutkimus voi olla tarpeen esimerkiksi äitiystalvoneuvonkävynillä tai päivystystalvoneuvonkävynillä, kun selvitetään vatsakipujen syytä.

Kunnan on järjestettävä alueellaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 14 §:n mukaan valtakunnallisen seulontaohjelman mukaiset seulonnat. Kunta voi lisäksi järjestää seulontoja ja terveystalvoneuvontaa tietyn taudin tai sen esiasteen toteamiseksi tai taudin aiheuttajan löytämiseksi. Helsingiläisille 25–65-vuotiaille naisille tarjotaan viiden vuoden välein gynekologinen irtosolututkimus (PAPA). Irtosolututkimuksen avulla voidaan todeta kohdunkaulan syöpäriski varhaisessa vaiheessa. Tutkimuksen avulla voidaan todeta myös monet hoidettavissa olevat tulehdukset ja virustaudit. Rintasyöpäseulontatutkimukseen (mammografia) kutsutaan helsinkiläiset 50–68-vuotiaat naiset kahden vuoden välein. Seulontatutkimus ei ole tavanomainen vastaanotto, vaan keskittyy ainoastaan näyttöön tai tutkimukseen.

Työterveyshuoltopalvelut

Työssäkävynien helsinkiläisten työnantajien velvollisuus on työterveyshuoltolain (1383/2001) 4 §:n mukaan järjestää työntekijöilleen työterveyshuollon palvelut. Työterveyshuoltosopimuksessa määritellään palvelujen laajuus. Lakisääteinen ehkäisevä työterveyshuolto tarkoittaa muun muassa työntekijöiden terveystalvoneuvontaa ja työpaikalla tehtäviä

työpaikkaselvityksiä. Tämän lisäksi työnantaja voi järjestää työntekijöille yleislääkäritasoisista sairaanhoitoa ja muita terveydenhuollon palveluja, kuten esimerkiksi gynekologipalveluja. Sairaanhoidon järjestäminen on vapaaehtoista.

Työterveyshuollon ensisijainen tehtävänä on työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen toteutus yhteistyössä työnantajan kanssa. Työterveyshuolto kartoittaa aktiivisesti asiakkaiden itse kokemaa työkykyä ja jäsentää yhdessä heidän kanssa hoidon tarvetta. Tämä mahdollistaa samalla keskustelun myös vaihdevuosiin liittyvistä kysymyksistä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimiala on vahvistanut digitaalisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjontaa Helsingin kaupunkistrategian 2021–2025 mukaisesti ja terveysneuvonta sisältyy sähköisissä kanavissa tarjottavaan palveluvalikkoon. Terveys- ja hyvinvointikeskus (THK) -toimintamalli ja terveys- ja hyvinvointiarvio -työkalu mahdollistavat asiakkaiden asioiden arvioinnin kokonaisuutena. Ne mahdollistavat löytämään riskiryhmiä ja tarvittaessa kohdistamaan terveysneuvontaa ja muita palveluja terveys- ja hyvinvointiriskissä oleviin asiakkaisiin, huomioiden myös vaihdevuosisoireiset naiset.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Osalla naisista vaihdevuodet menevät ohi huomaamattomasti, mutta osa kärsii vaihdevuosisoireista muun muassa kuumista aalloista, unihäiriöistä, ärtyneisyydestä useamman vuoden ajan. Vaihdevuodet voivat tuoda mukanaan suoranaisia terveyshaittoja, sillä hormonimuutosten vaikutuksesta muun muassa alttius sydän- ja verisuonisairauksille lisääntyy ja luuston haurastuminen kiihtyy.

Kansallisille terveystietosivustoille on hyvä saada tietoa yleisesti koko ihmisen elämänkaaren aikaisesta hyvinvointi- ja terveyden edistämiseen liittyvistä asioista mukaan lukien vaihdevuodet ja hyödyntää esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) Naistentalossa olevaa vaihdevuosisiohjeistusta

www.terveyskyla.fi/naistalo.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 52481
leena.turpeinen(a)hel.fi
Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, puhelin: 310 62401
maarit.sulavuori(a)hel.fi
Timo Lukkarinen, terveysasemien johtajalääkäri, puhelin: 310 42611
timo.lukkarinen(a)hel.fi

07.06.2022

Asia/13

Liitteet

1 Valtuutettu Eva Biaudetin aloite_fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle kaupunginvaltuutettu Eva Biaudetin ja 15 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien vaihdevuosineuvonta-toimintaa Helsingissä. Lausuntoa on pyydetty 7.6.2022 mennessä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 52481
leena.turpeinen(a)hel.fi
Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, puhelin: 310 62401
maarit.sulavuori(a)hel.fi
Timo Lukkarinen, terveysasemien johtajalääkäri, puhelin: 310 42611
timo.lukkarinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Eva Biaudetin aloite_fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 24.05.2022 § 101

HEL 2022-003308 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

24.05.2022 Pöydälle

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Björn Månssonin ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 52481
leena.turpeinen(a)hel.fi
Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, puhelin: 310 62401
maarit.sulavuori(a)hel.fi
Timo Lukkarinen, terveysasemien johtajalääkäri, puhelin: 310 42611
timo.lukkarinen(a)hel.fi